

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 011.04_14704 про
присудження ступеня доктора філософії**

Балабан Олег Костянтинович, 1983 року народження, громадянин України, є здобувачем ступеня доктора філософії. Освіта вища: у 2012 році отримав диплом бакалавра зі спеціальності «Філологія» БДПУ, в 2017 році з відзнакою завершив навчання в магістратурі Бердянського державного педагогічного університету та здобув світу за спеціальністю 073 «Управління закладом освіти». Працює директором закладу позашкільної освіти Палац дітей та молоді Бердянської міської ради Запорізької області. Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Бердянського державного педагогічного університету від 28 травня 2026 року № 14/2.7, Міністерства освіти і науки України, м. Запоріжжя, у складі:

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради:

- Надії ВСНЦЕВОЇ, доктора педагогічних наук, професора кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету

Рецензентів:

- Вікторії ЖИГІРЬ, доктора педагогічних наук, професор кафедри професійної освіти та технологій, декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти Бердянського державного педагогічного університету;
- Анжеліки ЛЕСИК, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки, декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету

Офіційних
опонентів:

- Валерія РАДУЛА, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки вищої школи та соціально-гуманітарних дисциплін Української державної льотної академії;
- Лариси ВОРОНИ, доктора педагогічних наук, професора кафедри спеціальної освіти Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

на засіданні 06 серпня 2026 р. прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка БАЛАБАНУ Олегу Костянтиновичу на підставі публічного захисту дисертації «Організаційно-педагогічні засади формування системи менеджменту закладів позашкільної освіти» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Дисертацію виконано в Бердянському державному педагогічному університеті (Міністерство освіти і науки України, м. Запоріжжя).

Науковий керівник: Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професорка кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету.

Дисертація є завершеним, самостійним дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 18 наукових праць, серед яких: 1 стаття у виданні, що індексується у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science (журнал Review of Education, Q1); 4 статті у Міжнародних наукових періодичних виданнях; 1 навчальний посібник (наукове видання «Довідник здобувача другого рівня вищої освіти»); 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій та збірниках наукових праць; взяв участь у 11 заходах (Міжнародні та Всеукраїнські конференції) де представляв матеріали, ідеї та технології дисертаційного дослідження.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

РАДУЛ Валерій Вікторович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки вищої школи та соціально-гуманітарних дисциплін Української державної льотної академії.

1. У роботі декларується, що заклад позашкільної освіти в умовах воєнного стану має забезпечувати «безпечне, інклюзивне та терапевтичне середовище», однак не розкрито, чи враховує розроблена структурно-функціональна модель специфіку роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, зокрема дітьми з інвалідністю чи такими, що мають досвід вимушеного переміщення та травматичні наслідки бойових дій.

2. Кластерна модель провідницьких якостей керівника (ціннісноорієнтаційний, комунікативно-рефлексивний, організаційно-вольовий, креативно-інноваційний кластери) є педагогічно виваженою, однак у дисертації не висвітлено, якою мірою вона враховує потребу керівника у формуванні інклюзивної компетентності — здатності забезпечувати рівний доступ до позашкільної освіти для дітей із різними освітніми потребами.

3. Емпірична база дослідження охоплює 12 закладів позашкільної освіти державного, регіонального та комунального підпорядкування, однак не уточнено, чи представлені серед них заклади, що безпосередньо працюють з

дітьми з особливими освітніми потребами, що дало б змогу перевірити універсальність авторської моделі для різних типів контингенту вихованців.

4. Концепт «заклад без стін», що описує функціонування ЗПО в умовах втрати фізичної інфраструктури, є вдалою управлінською метафорою, але потребував би докладнішого розкриття з погляду забезпечення доступності дистанційних форм позашкільної освіти для дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

5. Доцільно було б розширити рекомендації щодо підготовки керівників ЗПО у контексті роботи з батьківською й учнівською спільнотою в умовах підвищеної психоемоційної вразливості дітей, включно з дітьми, які отримали значну психотравматизацію внаслідок бойових дій

Питання:

1 Хто на сьогодні готовий готувати або вже готує керівників-провідників?

2 Як на вашу думку формується провідницький потенціал?

ВОРОНА Лариса Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної освіти Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

1. У дисертації докладно описано технологію реалізації авторської моделі, проте залишається питання, як запропоновані інструменти цифрового фрейму співвідносяться з традиційними адміністративними методами управління (накази, тарифікація, штатний розпис). Яким чином суб'єктивне, неявне «мовчазне знання» педагогів та керівників може бути інтегроване в об'єктивні структури цифрового моніторингу закладу без руйнування унікальної, творчої атмосфери позашкільля?

2. Виокремлені автором п'ять етапів становлення системи позашкільної освіти охоплюють понад століття, однак у роботі не завжди чітко простежено, які саме педагогічні ідеї і концепції кожного історичного етапу безпосередньо вплинули на формування авторської моделі менеджменту з ментальними характеристиками – цей зв'язок міг би бути розкритий більш послідовно.

3. Автором запропоновано власне бачення поняття «провідництво в освіті», яке займає важливе місце в концепції дисертації. Разом із тим доцільним було б більш ґрунтовно розкрити співвідношення цього поняття з такими усталеними в сучасній педагогічній науці категоріями, як «освітнє лідерство», «педагогічне лідерство» та «управлінське лідерство», чіткіше окресливши його специфічні ознаки та межі застосування.

4. Автор позиціонує синергетичну кластерно-інтегративну модель як універсальний інструмент модернізації менеджменту закладів позашкільної освіти.

Разом із тим дискусійним залишається питання меж її застосування в закладах різних типів, різної чисельності, різного кадрового потенціалу та ресурсного забезпечення. На нашу думку, доцільно було б окреслити можливі умови адаптації моделі залежно від особливостей конкретного закладу.

5. Авторська формула інтегральної управлінської ефективності, що поєднує лідерський індекс керівника, коефіцієнт науково-методичного супроводу та коефіцієнт резильєнтності системи, потребує докладнішого педагогічного (а не лише математичного) обґрунтування щодо змістового наповнення кожного з компонентів формули.

6. У роботі використовуються документи ЮНЕСКО, Європейського Союзу, OECD та інших міжнародних організацій, що значно посилює її наукову аргументацію. Водночас хотілося б бачити ширший порівняльний аналіз конкретних моделей управління позашкільною або неформальною освітою окремих європейських країн із визначенням можливостей їх адаптації до українських умов.

Питання:

1. Чим запропонована вами модель управління відрізняється від уже існуючих моделей менеджменту закладів позашкільної освіти?
2. Що позитивного відбулося під час апробації моделі і, можливо, що не вдалось?

ЖИГІРЬ Вікторія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри професійної освіти та технологій, декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

1. У другому розділі дисертації доцільно було б ретельніше розмежувати структурно-функціональну модель формування менеджменту та авторську педагогічну технологію її реалізації (синергетичну кластерно-інтегративну технологію проактивного менеджменту), оскільки співвідношення цих двох понять у тексті роботи не завжди простежується виразно.

2. Авторська формула інтегральної управлінської ефективності E_m , що включає лідерський індекс керівника, коефіцієнт науково-методичного супроводу та коефіцієнт резильєнтності, потребує докладнішого методичного роз'яснення щодо процедури вимірювання кожного з вхідних показників у практиці професійної підготовки керівників ЗПО.

3. Варто було б докладніше розкрити зміст андрагогічного супроводу керівників ЗПО — які саме форми підвищення кваліфікації (курси, стажування, менторські програми) забезпечують розвиток визначених автором кластерів провідницьких якостей на практиці.

4. Доцільно було б навести порівняльний аналіз трудомісткості та ресурсомісткості впровадження запропонованої моделі порівняно з традиційними формами управління закладом, що мало б практичне значення для закладів позашкільної освіти, які плануватимуть її застосування.

5. У переліку емпіричної бази дослідження (12 закладів позашкільної освіти) не уточнено критерії формування експериментальної та контрольної груп, що варто було б деталізувати для повнішого розуміння репрезентативності вибірки.

Питання:

1. Схарактеризуйте кваліметричний інструментарій експерименту: за якими параметрами і як саме оцінювався кожен заклад?
2. Як Ви відокремлюєте ефект власне моделі від ефекту Хоторна — тобто від того, що заклади ЕГ зростали просто тому, що були об'єктом уваги дослідника і додаткової підтримки як такої?

ЛЕСИК Анжеліка Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету.

1. У дисертації виховний потенціал закладу позашкільної освіти розкрито переважно крізь призму управлінської ефективності керівника, тоді як роль педагогічного колективу закладу - керівників гуртків, методистів, акомпаніаторів, культорганізаторів - як безпосередніх носіїв виховного впливу на дитину висвітлено менш докладно.

2. Заявлена автором функція закладу позашкільної освіти щодо психологічної реабілітації дітей і національно-патріотичного виховання потребує глибшого розкриття конкретних виховних технологій і форм роботи, які реалізуються в межах моделі, а не лише управлінських механізмів їх забезпечення.

3. Комунікативно-рефлексивний кластер провідницьких якостей керівника (емоційний інтелект, емпатія, фасилітація) описано насамперед як 7 управлінську компетентність, тоді як його виховний потенціал у взаємодії керівника безпосередньо з учнівським колективом розкрито недостатньо.

4. Варто було б докладніше висвітлити, як саме авторська педагогічна модель урахує вікові особливості вихованців закладів позашкільної освіти (від дошкільного до старшого шкільного віку), оскільки виховний вплив управлінських рішень керівника може суттєво різнитися залежно від вікової категорії дітей.

5. Доцільно було б розширити рекомендації щодо взаємодії керівника ЗПО з батьківською громадою в контексті виховання дітей, які мають досвід вимушеного переміщення чи втрати близьких, оскільки психоемоційний стан таких дітей вимагає особливого виховного супроводу.

Питання:

1. Ви запроваджуєте до наукового обігу поняття «управлінська антикрихкість». Наскільки воно є авторським, з огляду на відому концепцію антикрихкості Н. Талеба, і в чому його педагогічний зміст?
2. Що Ви вкладаєте в поняття «соціальна відповідальність закладу позашкільної освіти» і чим Ваше трактування відрізняється від загальноновживаного розуміння соціальної відповідальності організацій?

ВЕНЦЕВА Надія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету

Питання:

1. Оцінювання за п'ятибальною шкалою в результатах Експерименту містить суб'єктивний компонент. Хто виставляв оцінки за параметрами і як забезпечено надійність та узгодженість вимірювань між 24 закладами і трьома зрізами?
2. Ваше дослідження проведене у 2023–2025 рр., в екстремальних умовах воєнного стану. Чи збереже модель релевантність у мирний час, коли зникнуть чинники, під які «заточені» резильєнтний фрейм і концепт антикрихкості?

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Балабану Олегу Костянтиновичу ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої ради

Надія ВЕНЦЕВА

Підпис Надії Венцевої засвідчую

Ректор БДПУ, професор Ігор Богданов